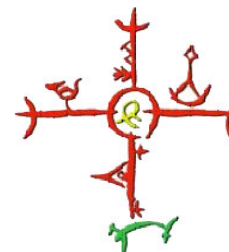

**NSRs 40. landsmøtes høringsuttalelse til NOU 2008:5
Retten til fiske i havet utenfor Finnmark og
NOU 2007:13 Den nye sameretten kap 22.**

Norske Samers Riksforbunds (NSR) landsmøte 2008 viser til Samerettsutvalgets utredning om kyst- og fjordfiske i sjøsamiske områder (NOU 2007:12 kap 22) og Kystfiskeutvalgets forslag til Finnmarksfiskelov i NOU 2008:5.

Landsmøtet i NSR uttaler i denne sammenhengen at:

Samiske fiskerirettigheter har stått sentralt i Norske Samers Riksforbunds arbeid gjennom 40 år. På det første ordinære landsmøtet i 1969 ble det fremmet krav om fredning av Porsangerfjorden mot fiske med snurpere og trål. Rettsvernet for de samiske fiskerirettighetene har gjentatte ganger vært tema i løpet av NSRs arbeid frem til dags dato. NSR har vedtatt mange resolusjoner på landsmøtene som har fokusert på den kritiske situasjonen i sjøsamiske områder, hvor rettighetsfravristning, ressurskamp og andres overbeskatning har medført at sjøsamiske samfunn suksessivt har blitt dramatisk svekket.

I. NOU 2008:5 Retten til fiske i havet utenfor Finnmark (Finnmarksfiskeloven)

NSRs 40. landsmøte vil berømme ekspertgruppen som utredet retten til fiske utenfor Finnmark under ledelse av dr. juris Carsten Smith det grundige arbeidet utvalget har gjennomført i denne sammenhengen. Den fremste ekspertise har i forhold til det enstemmige forslaget maktet å legge frem et forslag med utgangspunkt i samiske fiskerirettigheter. Kystfiskeutvalgets leder Carsten Smith sa ved fremleggelsen av utvalgets forslag i Vestertana 18. februar 2008 at det er snakk om "et være eller ikke være for den sjøsamiske kulturen". Landsmøtet i NSR viser til at kystfiskeutvalgets forslag er en anerkjennelse av samiske fiskerirettigheter. Utvalget har fastslått at de samiske fiskerirettighetene eksisterer. Rettighetene må anerkjennes i form av lover. Utvalget har videre foreslått områdebaserte forvaltningsordninger.

Landsmøtet i Norske Samers Riksforbund mener at kystfiskeutvalgets mandat var mangelfullt på grunn av at det samiske bosetningsområdet går utover Finnmark. Samene bor langs og utnytter marine ressurser i et sammenhengende kystfarvann fra russisk side og helt ned til Trøndelag. I tillegg er det en mangel ved prosessen at retten til levende marine ressurser utover fisk, herunder introduserte arter som for eksempel kongekrabbe, ikke er inkludert i kystfiskeutvalgets mandat. Videre er bruken av sjøarealer og retten til genetisk materiale og bioprospektering utelatt i utvalgets mandat.

Norske Samers Riksforbund understreker at Kystfiskeutvalgets forslag er et resultat av grundige og omfattende fiskerifaglige og juridiske vurderinger og vil foregå innefor rammen av en bærekraftig forvaltning. NSR forutsetter derfor at de enstemmige vurderinger og forslag legges til grunn i det videre arbeid med finnmarksfiskeloven. Forslagene må ikke gjøres til gjenstand for omfattende endringer gjennom den kommende konsultasjonsprosess med Sametinget. For NSRs

landsmøte er det helt avgjørende at loven befinner seg innefor udiskutable folkerettslige rammer. Det er landsmøtets oppfatning at kystfiskeutvalgets forslag til finnmarksfiskelov vil innebære et betydelig skritt i riktig retning.

NSRs landsmøte viser til at utvalgets forslag er svært viktige for sjøsamenes fremtid. Landsmøtet har merket seg at forslaget til finnmarksfiskelov og etableringen av Finnmark fiskeriforvaltning vil kunne få stor betydning for følgende forhold:

- Reetablering av folkets fiskeriallmenning gjennom etablering av en Finnmarkssone
- Sikre tilgangen og rekrutteringen til fiskeriene ved at samer og andre bosatt innenfor virkeområdet har rett til fiskekvote, det gjelder fiske til eget bruk og dernest retten til å begynne som yrkesfisker og videre retten til å fiske så mye at dette kan gi grunnlag for en husholdning enten som levevei eller i kombinasjon med annen næringsaktivitet
- Dette gir rett til en minimumskvote for alle fiskere bosatt innenfor virkeområdet
- Fjordretten anerkjennes for folk bosatt rundt fjorden
- Utenfor fjordene har folk utenfra Finnmark fortsatt rett til fiske på lik linje med finnmarksfiskere
- Etablering av Finnmark fiskeriforvaltning som gir regler om blant annet fartøystørrelse og redskapsbruk ut til fire nautiske mil utenfor grunnlinjene og organet har rett til å motta og fordele personlige kvoter og tillatelser samt foreta andre disposisjoner til fremme av kyst og fjordfisket innenfor virkeområdet og at staten har et lovfestet ansvar for å tilføre det regionale styringsorganet så store ressurser, i form av kapital, kvoter eller fisketillatelser, at det materielle grunnlag for sjøsamisk kultur og annen kystkultur i Finnmark sikres
- Krav om rettigheter fra kyst- og fjordsamfunnene skal behandles av finnmarkskommisjonen

Norske Samers Riksforbunds landsmøte støtter de forslag som kystfiskeutvalget fremmer for fisket utenfor Finnmark og ber om at forslagene følges opp av Stortinget.

På prinsipielt grunnlag uttaler det 40. landsmøtet i Norske Samers Riksforbund at samiske fiskerirettigheter er opparbeidet i forhold til kyst- og fjordstrøk i hele det samiske bosetningsområdet. NSR ser det derfor som viktig at de ulike lovforlagene sees på som en helhet, og at de samerettslige sidene fullt ut ivaretas for hele det tradisjonelle samiske området i de beslutningsprosessene som er i gang og i de sakene hvor vedtak allerede er fattet.

Del II

NOU 2008:5 Retten til fiske i havet utenfor Finnmark og NOU 2007:13 Den nye sameretten og forholdet til andre utredninger og politiske prosesser

NSR viser til at Norges folkerettslige forpliktelser overfor samene gjelder likt i alle tradisjonelle samiske områder i Norge. NSR ser det derfor som naturlig at Samerettsutvalget 2 og Kystfiskeutvalgets utredninger blir lagt til grunn for de sjøsamiske områdene sør for Finnmark. NSR understreker at samtidig med at arbeidet med finnmarksfiskeloven pågår må det også igangsettes et snarlig arbeid som leder ut i konkrete lovbestemmelser for områdene sør for Finnmark og at Kystfiskeutvalgets forslag til Finnmarksfiskelov brukes som modell også for disse områdene.

For de marine ressurser og områder vil det være det samlede resultatet av de ulike lovprosessene sammenholdt med Norges folkerettslige forpliktelser som vil være avgjøre om samiske rettigheter blir tilstrekkelig ivaretatt.

For at staten Norge ikke skal bryte sine folkerettslige forpliktelser overfor samene som urfolk er det helt nødvendig med et nasjonalt rettsgrunnlag som anerkjenner og sikrer det samiske folks rett til utnyttelsen av de fornybare marine ressurser, og at samene som urfolk gis adgang til deltagelse i forvaltningen av disse.

Norske Samers Riksforbunds 40. landsmøte vil fastholde følgende grunnsyn:

- Samenes rettigheter til fiskeriene og de marine ressursene må anerkjennes i hele det samiske bosetningsområdet.
- Samiske fiskerirettighetene er av kollektiv karakter og er en allmenningsrett for de samiske kyst- og fjordsamfunnene.
- Samiske rettigheter til levende marine ressurser og marine arealer må slås fast ved lov. Rettighetene omfatter ressurser både over og under havoverflata.
- NSR foreslår en marin urfolkssone for hele det sjøsamiske bosetningsområdet, der våre kollektive historiske rettigheter blir forvaltet regionalt, og der Sametinget har en sentral rolle som aktiv part i forvaltningen.
- Reell samisk deltagelse og reell samisk medbestemmelsesrett må sikres på alle nivå i forvaltningen.
- Et eget fast forhandlingsorgan mellom Sametinget og Fiskeri- og kystdepartementet opprettes, for å ivareta samiske interesser i fiskeriene og i forvaltning av sjøarealene. I dette organet må det foregå reelle forhandlinger, og ikke bare konsultasjoner, for å sikre at Norges nasjonale og internasjonale forpliktelser overfor samene som urfolk oppfylles.

Til slutt vil landsmøtet fremheve:

Norske Samers Riksforbund kan ikke akseptere at myndighetene i utredningsperioden har innført kvotekompromisset hvor man vedtok å strukturere flåten under 15 m. Dette skjedde samtidig som kystfiskeutvalget jobbet med å utrede samers og andres rettigheter til fiske. Struktureringen har en selvdrivende effekt og innebærer konsekvenser for fiskerne som gjør en reversering av tiltakene meget vanskelig. NSR mener strukturering i denne delen av sjarkflåten vil føre til at bosetting og sysselsetting i kystsamfunnene svekkes ytterligere, og ikke minst i samiske områder.

Norske Samers Riksforbund mener at myndighetenes strategier for forvaltning av marine ressurser må respektere og imøtekomme samiske fiskerirettigheter. Samene skal delta i forvaltningen av de marine ressursene, både fornybare ressurser og ikke-fornybare ressurser. Rettigheter til å forvalte introduserte arter skal også tas med da NSR mener at beslutninger om forvaltning av slike ressurser og politikk i denne sammenhengen er nært knyttet til bestandsutvikling og økosystemets balanse, og derfor inngår i det ressursgrunnlaget som våre områder er avhengige av.